

วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษา

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2552 (101-107)

การออกแบบและพัฒนาสิ่งทอพื้นเมืองไทยทรงดำจังหวัดเพชรบุรี กรณีศึกษา: ชุดผ้าบนโต๊ะอาหาร

อุปวิทย์ สุวคันธกุล, โอบาส สุขหวาน, ประทิว ทองเหลือ.

สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้เพื่อออกแบบและพัฒนาชุดผ้าบนโต๊ะอาหารจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี และเพื่อศึกษาความเหมาะสมต่อชุดผ้าบนโต๊ะอาหารจากผ้า ทอพื้นเมืองไทยทรงดำจังหวัดเพชรบุรี จากการวิเคราะห์ความเหมาะสมของการออกแบบและพัฒนาสิ่งทอพื้นเมืองไทยทรงดำ ชุดผ้าบนโต๊ะอาหารผลการประเมินโดยรวมของผลิตภัณฑ์รูปแบบ B ลายสัตว์ (ลายปู) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.12 คะแนน t เท่ากับ 3.43 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 รูปแบบ A ลายพันธุ์พุกกา (ลายดอกพิกุล) มีค่าเฉลี่ยรองลงมา 4.08 คะแนน t เท่ากับ 2.44 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 รูปแบบ C ลายสถานที่และสิ่งของ (ลายโบสถ์) มีค่าเฉลี่ย 4.07 คะแนน t เท่ากับ 1.99 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 รูปแบบ D ลายรวม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.99 คะแนน t เท่ากับ -0.23 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05

คำสำคัญ: สิ่งทอพื้นเมืองไทยทรงดำ

Abstract

The objectives of this research was to Design and Develop of Thai Song Dam textile case study : set fabric on the dining – table type. To study the appropriateness towards to set fabric on the dinning – table. The Analysis of the suitability of the design and development of Thai Song Dam textile set fabric on the dining – table type gets the evaluation of the overall product model B – animal (crab) having the high mean at 4.12 and t -test at 3.43 which are in the good level and are relevant to the hypothesis having significant level at .05. The evaluation of the overall product model A – plants Variety (bullet wood flowers) has the mean 4.08 and t -test at 2.44 which are in the good level and are relevant to the hypothesis having significant level at .0. The evaluation of the overall product, model C – location and stuff (ordination hall) has the mean 4.07 and t -test at 1.99 which are in the good level and relevant to the hypothesis having significant level at .05. The evaluation of the overall product model D – total types has the minimal mean 3.99 and t -test at -0.23 which are in the good level and relevant to the hypothesis having significant level at .05

Keyword: Thai Song Dam Textile.

อุปวิทย์ สุวคันธกุล, โอภาส สุขหวาน, ประทีพ ทองเหลือ.

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2552 (101-107)

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันกระบวนการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลทำให้เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงและยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านโดยเฉพาะการทอผ้าพื้นเมืองมีการทอเฉพาะในครัวเรือนและอุตสาหกรรมขนาดย่อมเป็นส่วนใหญ่ และมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงความเสื่อมสลายของเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นค่อนข้างสูง ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของผ้าพื้นเมืองน้อย นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้การทอผ้าประสบปัญหาในการผลิตเนื่องจากต้องใช้ความประณีต ใช้เวลานาน การผลิตซับซ้อน การผลิตเพื่อจำหน่ายได้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่าเท่ากับเวลาที่เสียไป ทำให้ช่างทอผ้ารุ่นใหม่หันมาประกอบอาชีพอย่างอื่นที่ได้ผลตอบแทนที่ดีกว่า การทอผ้าพื้นเมืองจึงขาดการสืบทอดซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของการเสื่อมสูญของผ้าทอพื้นเมืองโดยเฉพาะการทอผ้าของชาวไทยทรงดำที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งทอด้วยผ้าฝ้ายสอดด้วยไหมสีแดง ย้อมสีครามเข้ม มีลายสีฟ้าขาวสลับเป็นทางเล็ก ๆ คล้ายลายบนผลแตงโม มีหลักในการวางลายในชุดหนึ่ง ๆ จะประกอบไปด้วย ลายเส้นหนา 2 เส้น อยู่แนบชิดกัน หมายถึงความเป็นพี่น้องของไทยกับลาว เวียดนาม ลายเส้นเดี่ยวมีขนาดเล็ก หมายถึง ความเดียวตายที่ต้องจากบ้านเกิดเมืองนอนและลายเส้นหนา 2 เส้น มีระยะห่างกัน ผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ ตำบลหนองปรุง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นแหล่งที่มีผ้าการทอผ้าขึ้น ชาวไทยทรงดำเรียกผ้านี้ว่า ซิ่นลายแตงโม สีและลวดลายยังคงอนุรักษ์ความเก่าแก่แห่งต้นฉบับไว้อย่างครบถ้วน ปัจจุบันนับจะหาได้ยาก เพราะเป็นผ้าทอมือซึ่งเป็นงานหัตถกรรมในครัวเรือนมากกว่าจะถูกผลิตในระบบอุตสาหกรรม

เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากผ้ามีจำนวนมากมายหลายรูปแบบและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายจะเน้นสีสันทันและการออกแบบที่สวยงามทันสมัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางจึงเป็นที่นิยมของชาวไทยและต่างชาติดังนั้นจึงควรหันมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของไทยและเป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมภูมิปัญญาของไทยให้พัฒนาเป็น

สินค้าที่มีมูลค่ามากขึ้นโดยเฉพาะเรื่องของการทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำจังหวัดเพชรบุรีมิให้สูญหายควรมีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ นอกเหนือจากรูปแบบดั้งเดิม เช่น ผ้าซิ่น หมอน ซองใส่โทรศัพท์ เข็มขัด กระเป๋า เป็นต้น โดยรูปแบบดั้งเดิมเป็นรูปแบบที่ไม่ทันสมัย การใช้สีและลวดลายน้อย ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดผู้บริโภคหากมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบจากเดิมจะทำให้สินค้ามีผู้สนใจมากยิ่งขึ้นและถือเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมการทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำพร้อมกับการนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

ไทยทรงดำ หรือลาวทรงดำ หรือลาวโซ่ง คือคนไทยโบราณเผ่าหนึ่ง ที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรีถิ่นฐานเดิมสันนิษฐานว่าอยู่บริเวณเมืองแกลง (เตียนเบียนฟู) ประเทศเวียดนามและแคว้นสิบสองจุไทย ทางตอนเหนือของประเทศลาว ชื่อเดิมเรียกว่า ไทยดำหรือผู้ไทยดำ เพราะนิยมสวมใส่เสื้อผ้าสีดำ คนไทยภาคกลางเรียกว่า ลาวทรงดำ มีรูปร่างเล็ก ใบหน้ารูปกลม ตาชั้นเดียว จมูกไม่โด่ง ปากเล็ก ผิวพรรณหน้าตาหม่นดจ ลาวโซ่งอพยพเข้าสู่ประเทศไทย 3 ครั้ง ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2322 เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีโปรดให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกยกทัพไปตีล้านช้างและเมืองทัน ริมเขตแดนญวน แล้วพาครอบครัวลาวเวียงและลาวทรงดำลงมากรุงศรีอยุธยาครั้งที่สองในปีพ.ศ. 2335 รัชกาลที่ 1 กรุงรัตนโกสินทร์ โปรดให้ยกทัพไปปราบเมืองแกลง เมืองพวน และได้กวาดต้อนลาวโซ่ง ลาวพวน ลาวเวียงลงมาอยู่ที่กรุงเทพฯ โปรดให้ลาวเวียงไปอยู่ที่เมืองสระบุรี ลาวพวนอยู่ที่เมืองสุพรรณบุรีและลาวโซ่งไปอยู่ที่เมืองเพชรบุรี ครั้งที่สามในปีพ.ศ. 2371 สมัยรัชกาลที่ 3 ทรงโปรดให้ยกทัพไปปราบเมืองแกลง ได้กวาดต้อนครอบครัวลาวโซ่งลงมา ตั้งถิ่นฐานที่ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีอยู่ติดกับทะเล เป็นที่ราบต่ำ น้ำท่วมถึง คนไทยทรงดำไม่ชอบภูมิประเทศเช่นนี้จึงอพยพมาอยู่ที่อำเภอเขาย้อยซึ่งเป็นพื้นที่ราบสูง มีหนองน้ำและตั้งอยู่เชิงเขาเหมาะแก่การปลูกฝ้าย ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม พื้นที่คล้ายถิ่นเดิมที่เมืองแกลง สิบสองจุไทยปัจจุบัน (มานิตา ปิยะสิงห์. 2541: 75)

อุปวิทย์ สุวคินธกุล, โอบาส สุขหวาน, ประทีพ ทองเหลือ.

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2552 (101-107)

ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดำซึ่งการดำรงชีวิตของชาวไทยทรงดำเป็นแบบเรียบง่ายมีการทำเกษตรเป็นหลักจึงทำให้ลวดลายของผ้าทอชาวไทยทรงดำจึงเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่จะนำมาออกแบบจากลวดลายพื้นเมืองชาวไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี เป็น ชุดผ้าบนโต๊ะอาหาร เพราะปัจจุบันผู้บริโภคส่วนใหญ่หันมาสนใจและให้ความสำคัญกับการตกแต่งบ้าน มีการซื้อสินค้าประเภทนี้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในต่างประเทศ เช่นในแถบยุโรป เอเชีย (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ. 2549:8) และในต่างประเทศซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่ต้องการเอกลักษณ์ความเป็นไทยโดยเฉพาะร้านอาหารที่มีการจัดร้านอย่างสวยงามจึงได้ออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดในปัจจุบัน อีกทั้งยังสืบสานงานทอผ้าพื้นเมืองชาวไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาชุดผ้าบนโต๊ะอาหารจากผ้าทอพื้นเมืองชาวไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมต่อชุดผ้าบนโต๊ะอาหารจากผ้า ทอพื้นเมืองชาวไทยทรงดำจังหวัดเพชรบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการอนุรักษ์และสืบทอดการทอผ้าพื้นเมืองชาวไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรีและได้ผลิตภัณฑ์ลวดลายที่น่าสนใจเป็นที่ต้องการของตลาดผู้บริโภคโดยปรับปรุงรูปแบบและวัสดุที่ใช้ได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้มั่นคงและมีรายได้มากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและ เป็นการนำลวดลายพื้นเมืองชาวไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี มาเป็นผลิตภัณฑ์ ชุดผ้าบนโต๊ะอาหาร โดยศึกษารูปแบบ สี ลวดลาย ชุดผ้าบนโต๊ะอาหาร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

1. ศึกษาลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของลวดลายพื้นเมืองชาวไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรีโดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ลายผ้าของชาวไทยทรงดำมีจำนวน 5 กลุ่ม คือ ลายพันธุ์พฤกษา ลายสัตว์ ลายเครื่องมือเครื่องใช้ ลายสถานที่และสิ่งของ และลายเบ็ดเตล็ด โดยมีชื่อเรียกแตกต่างกันทั้งหมด 33 ลายและมีการสื่อความหมายที่เป็นคติความเชื่อเกี่ยวกับลายผ้า

1.2 สีของผ้าทอของชาวไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี แม้ว่าชาวไทยทรงดำจะมีเอกลักษณ์ในการใช้ผ้าสีดำ แต่ก็ยังมีผ้าที่ทอเป็นสีที่เกี่ยวกับความเชื่อของชาวไทยทรงดำรวม 6 สี ได้แก่ สีครามเข้ม สีขาว สีเหลือง สีส้ม สีเขียว สีแดง

2. ออกแบบและพัฒนาสิ่งทอพื้นเมืองชาวไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ลวดลายที่นำมาออกแบบลายผ้าจะเป็นลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดำทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ลายพันธุ์พฤกษา ลายสัตว์ ลายสถานที่และสิ่งของ ที่นำมาออกแบบเพื่อให้เกิดความสวยงาม

2.2 สีที่นำมาออกแบบได้แก่ สีครามเข้ม สีขาว สีเหลือง สีส้ม สีเขียว สีแดง

2.3 รูปแบบของชุดบนโต๊ะอาหาร มี 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบ A ลายพันธุ์พฤกษา รูปแบบ B ลายสัตว์ รูปแบบ C ลายสถานที่และสิ่งของ รูปแบบ D การรวมทั้ง 3 ลาย

3. การประเมินผลจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน

3.2 ผู้ประกอบการร้านอาหารไทยจำนวน

สมมติฐานการวิจัย

ชุดผ้าบนโต๊ะอาหารจากลวดลายพื้นเมืองชาวไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี ที่ออกแบบและพัฒนาแล้วแต่ละลายมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี

สรุปผลการวิจัย

การออกแบบและพัฒนาลวดลายจากลวดลายทั้ง 3 กลุ่มรวม 9 ลายโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านได้เลือกตามความเหมาะสมจากการวางลวดลายในรูปแบบต่างๆ ได้รูปแบบดังนี้ คือ 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบ A ลายพันธุ์

อุปวิทย์ สุวคันทกุล, โอบาส สุขหวาน, ประทิว ทองเหลือ.

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2552 (101-107)

พฤษภา (ลายดอกพิกุล) รูปแบบ B ลายสัตว์ (ลายปู)
รูปแบบ C ลายสถานที่และสิ่งของ (ลายโบสถ์) รูปแบบ D
ลายรวม

รูปแบบ A ลายพันธุ์พฤษภา (ลายดอกพิกุล) เป็นรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินได้ระดับคะแนนค่าเฉลี่ย รองลงมา ด้านรูปแบบของผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ย 3.93 คะแนน t เท่ากับ -0.84 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับ สมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านสีและลวดลายมีค่าเฉลี่ย 4.00 คะแนน t เท่ากับ 0.00 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านความสวยงามมีค่าเฉลี่ย 4.00 คะแนน t เท่ากับ -0.23 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านประโยชน์ใช้สอยมีค่าเฉลี่ย 4.05 คะแนน t เท่ากับ 0.76 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการประเมินโดยรวม รูปแบบ A ลายพันธุ์พฤษภา (ลายดอกพิกุล) มีค่าเฉลี่ย 4.08 คะแนน t เท่ากับ 2.44 อยู่ในเกณฑ์ดี

รูปแบบ B ลายสัตว์ (ลายปู) เป็นรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินได้ระดับคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านรูปแบบของผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ย 4.01 คะแนน t เท่ากับ 0.18 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านสีและลวดลายมีค่าเฉลี่ย 4.12 คะแนน t เท่ากับ 2.05 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านความสวยงามมีค่าเฉลี่ย 4.15 คะแนน t เท่ากับ 1.85 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านประโยชน์ใช้สอยมีค่าเฉลี่ย 4.10 คะแนน t เท่ากับ 1.73 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการประเมินโดยรวม รูปแบบ B ลายสัตว์ (ลายปู) มีค่าเฉลี่ย 4.12 คะแนน t เท่ากับ 3.43 อยู่ในเกณฑ์ดี

รูปแบบ C ลายสถานที่และสิ่งของ (ลายโบสถ์) เป็นรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินได้ระดับคะแนนค่าเฉลี่ย ด้านรูปแบบของผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ย 3.99 คะแนน t เท่ากับ -0.16 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ.05 ด้านสีและลวดลายมีค่าเฉลี่ย 4.18 คะแนน t เท่ากับ 2.62 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านความสวยงามมีค่าเฉลี่ย 4.14 คะแนน t เท่ากับ 1.41 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านประโยชน์ใช้สอยมีค่าเฉลี่ย 4.16 คะแนน t เท่ากับ 2.40 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการประเมินโดยรวม รูปแบบ C ลายสถานที่และสิ่งของ (ลายโบสถ์) มีค่าเฉลี่ย 4.07 คะแนน t เท่ากับ 1.98 อยู่ในเกณฑ์ดี

รูปแบบ D ลายรวม เป็นรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินได้ระดับคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านรูปแบบของผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ย 4.05 คะแนน t เท่ากับ 0.85 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านสีและลวดลายมีค่าเฉลี่ย 4.02 คะแนน t เท่ากับ 0.30 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านความสวยงามมีค่าเฉลี่ย 4.00 คะแนน t เท่ากับ -0.24 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ด้านประโยชน์ใช้สอยมีค่าเฉลี่ย 4.08 คะแนน t เท่ากับ 1.47 อยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05

อุปวิทย์ สุวคันธกุล, โอบาส สุขหวาน, ประทีพ ทองเหลือ.

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2552 (101-107)

ผลการประเมินโดยรวม รูปแบบ D ลายรวม มีค่าเฉลี่ย 3.99
คะแนน t เท่ากับ -0.23 อยู่ในเกณฑ์ดี

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาลวดลายและนำมาออกแบบและ
พัฒนาจะเห็นได้ว่าลวดลายที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกเพื่อนำมาวาง
ลงบนผลิตภัณฑ์ชุดผ้าบนโต๊ะอาหารนั้นลวดลายจะสอดคล้อง
กับการดำรงชีวิตตามความเป็นอยู่ของชาวไทยทรงดำและเป็น
ลวดลายที่สื่อความหมายความเป็นไทยทรงดำและการเลือก
ลวดลายในลักษณะนี้ต้องเลือกให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่จะ
วางลวดลายและไม่ผิดต่อประเพณีความเชื่อของลวดลาย
ดั้งเดิมสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินันท์ ดาวเดือน (2546:
85,123) การศึกษาและพัฒนาศิลปหัตถกรรมผ้าทอบ้านนา
ตาโพเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าจังหวัดอุทัยธานี
กรณีศึกษา: ประเภทชุดบนโต๊ะอาหาร เป็นการออกแบบที่อยู่ใน
ในรูปแบบผ้าทอลายโบราณ ลวดลายที่นำมาใช้มีลายนา
ลายโบราณ ซึ่งเป็นลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของ
ชาวบ้านนาตาโพ

2. รูปแบบของผลิตภัณฑ์ มีเกณฑ์โดยรวมอยู่ใน
เกณฑ์ดี เพราะการออกแบบของผลิตภัณฑ์เป็นขนาดที่ได้
มาตรฐานและการเลือกใช้วัสดุในการทำเป็นผ้าฝ้ายที่มาจาก
ธรรมชาติและเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือจากชาวไทยทรงดำ
จังหวัดเพชรบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินันท์ ดาวเดือน
(2546: 85,123) การศึกษาและพัฒนาศิลปหัตถกรรมผ้าทอ
บ้านนาตาโพเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าจังหวัด
อุทัยธานี กรณีศึกษา: ประเภทชุดบนโต๊ะอาหาร รูปทรงใน
การออกแบบเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นการออกแบบที่อยู่ใน
รูปแบบผ้าทอลายโบราณ ลวดลายที่นำมาใช้มีลายนา
ลายโบราณ ซึ่งเป็นลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของชาวบ้านนา

ตาโพ ขนาดของผลิตภัณฑ์ชุดบนโต๊ะอาหาร ชุดบนโต๊ะ
อาหารถือว่าเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ (Furniture and
Equipment) ในการบริการทานอาหารและเครื่องดื่ม เพื่อให้
เกิดความสะอาดสบายในการรับประทานอาหารได้ถูกต้อง
ตามสากลนิยม ขนาดของโต๊ะอาหารที่ได้รับความนิยมเป็น
แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสำหรับ 4 ท่าน ความสูง 72 – 75 ซม.
ซึ่งเป็นความสูงที่เหมาะสมในกานั่งรับประทานอาหาร ข้อมูล
ของเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารประกอบไปด้วย ผ้าปูโต๊ะ ผ้ารอง
จาน ผ้ารองแก้ว ผ้าเช็ดปาก ขนาดของผ้าปูโต๊ะที่ใช้โดยทั่วไป
เมื่อปูแล้วชายผ้าแต่ละด้านจะจรดหรือไล่เลี่ยกับพื้นเนื้อผ้า
เป็นประเภทไม่ลื่นซับน้ำได้ดี ผ้าเช็ดปาก เป็นผ้าซับน้ำได้ดี
ไม่ลื่น ลงแปงพอสสมควรเพื่อให้สามารถพับเป็นรูปต่าง ๆ
วางบนโต๊ะ ผ้ารองจาน ใช้สำหรับรองจานอาหารเพื่อป้องกัน
การลื่นของจานในขณะที่รับประทานอาหาร ผ้าไม่ลื่น ผ้ารอง
แก้ว ใช้สำหรับรองแก้วประเภทต่าง ๆ เพื่อป้องกันการหก
ลื่นของน้ำ (บางครั้งผ้ารองแก้วใช้ร่วมกับผ้ารองจานได้)
รูปแบบสี่เหลี่ยมเป็นรูปแบบที่ทันสมัยและใช้กันมากที่สุดใน
ปัจจุบัน

3. สีและลวดลายที่นำมาออกแบบ มีเกณฑ์
โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดบน
โต๊ะอาหารโดยใช้ผ้าทอมือพื้นเมืองของชาวไทยทรงดำซึ่ง
ลักษณะการทอผ้าของชาวไทยทรงดำมีเอกลักษณ์ลวดลาย
ของผ้ามีความสวยงามโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและ
ได้นำลวดลายที่นิยมมากที่สุดแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์วิถี
และวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของชาวไทยทรงดำโดยใช้วัสดุ
หลัก คือ ฝ้าย นำมาผลิตผ้าทอ และใช้สีที่เป็นเอกลักษณ์ของ
ชาวไทยทรงดำ โดยเฉพาะนำสีมาใช้กับงานวิจัยเลือกสีที่สด
เพื่อดึงดูดความสนใจเหมาะสมกับลวดลายจะเห็นได้ว่าลาย
โบสถ์จะใช้สีแดง สอดคล้องกับนวนล้อย บุญวงศ์ (2546:
48) ที่กล่าวว่า การใช้สีในการออกแบบมีวัตถุประสงค์ที่จะทำ
ให้งานเหล่านั้นดูสวยงามและต้นตาส่งเสริมให้เนื้อหาสาระที่
นำเสนอมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยที่คนแต่ละวัยมีความสนใจ
กลุ่มสีที่แตกต่างกัน เช่น เด็กเล็ก ๆ จะสนใจสีเข้มสด สะดุด
ตาไม่ชอบสีอ่อนและถ้ามีอายุมากขึ้นไปจะชอบสีสดใส การ
วางโครงสร้างในการออกแบบจึงต้องเน้นในเรื่องวัยของ
กลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ การใช้สีมากเกินไปไม่เกิดผลดีกับ

อุปวิทย์ สุวคันธกุล, โอภาส สุขหวาน, ประทีพ ทองเหลือ.

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2552 (101-107)

งานออกแบบอย่างแท้จริงเพราะสีหลาย ๆ สีอาจจะลดความเด่นชัดของงานและเนื้อหาสาระที่ต้องการเสนอ เมื่อใช้สีเข้มจับคู่กับสีอ่อนมาก ๆ จะทำให้ดูชัดเจนและมีชีวิตชีวาน่าสนใจ การใช้สีบนพื้นในงานออกแบบที่มีพื้นที่ว่าง ๆ มากไม่ทำให้เกิดผลในการเข้าใจเท่าที่ควร ควรหลีกเลี่ยง สอดคล้องกับงานวิจัย สุจินันท์ ดาวเดือน (2546: 91) จากการศึกษาสายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและเป็นลายที่นิยมนำมาใช้ในการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ นำลวดลายที่นิยมมากที่สุดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น นำมาออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมชุดบนโต๊ะอาหาร ใช้สีจากธรรมชาติย้อมเป็นสีสังเคราะห์เพื่อทำให้เกิดสีที่นำใช้และสวยงาม

4. ความสวยงาม มีเกณฑ์โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ทั้งนี้เพราะมีความเหมาะสมกับประเภทของการใช้งาน และมีความละเอียด ประณีตเกิดจากการผลิต สอดคล้องกับนวนลน้อย บุญวงศ์ (2546: 19) ที่กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จขบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องให้เหมาะสมด้วย ตามความต้องการของลูกค้า แนวความคิดเหล่านี้เป็นรูปธรรมของผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคโดยออกแบบให้ทำหน้าที่เหมาะสมทั้งในแง่รูปทรง คุณภาพ การใช้งาน ความสวยงาม และสีสัน พฤติกรรมที่สำคัญที่ผู้ประกอบการควรมีความเข้าใจผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย

5. ประโยชน์ใช้สอย มีเกณฑ์โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้เพราะมีความสะดวกสบายในการใช้งาน การดูแลรักษา มีความปลอดภัยในการใช้งาน โครงสร้างและความทนทานต่อการใช้งาน สอดคล้องกับ พิณาลิน สวริยา (2549: 94) ที่กล่าวว่า โครงสร้างการออกแบบลวดลายผ้า เป็นโครงสร้างที่ประกอบด้วยความคิด และโครงสร้างทางกายภาพที่ผสมกันทำให้เกิดเป็นลวดลายสำหรับเป็นต้นแบบของลวดลาย ในการสร้างงานการออกแบบผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ เพราะความแตกต่างกันของประโยชน์ทำให้เกิดความสอดคล้องกลมกลืนกับจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ ก็จะได้ผลงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดต่อผู้ใช้ประโยชน์ นำมาซึ่งความสำเร็จด้านการจัดจำหน่ายบรรจุ และเป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอผลงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักขณา ธนาวรรณกิจ (2540: 58) ประโยชน์ใช้สอยของ

ผลิตภัณฑ์พบว่าผลิตภัณฑ์ปลอกหมอนอิง ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผลิตภัณฑ์ปลอกหมอนอิงมีประโยชน์ใช้สอยในหลายด้าน เช่น ใช้หนุนนอน นั่งพิง กอดเล่น และใช้ตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม สอดคล้องกับ บุญเรือน แก้วพุ่มรังสี (2523: 254) ที่กล่าวว่า ในการออกแบบศิลปหัตถกรรมจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยให้มากที่สุด รูปแบบเรียบง่าย แข็งแรง ความแปลกใหม่อยู่เสมอ สดส่วนดี และมีความสวยงาม เหมาะกับการนำไปใช้ และสอดคล้องกับ รัตนะ อุทัยผล (2523: 247) ที่กล่าวว่า การออกแบบต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ และมีความสวยงามเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย เป็นแบบง่าย ๆ เรียบ ๆ มีสัดส่วนดี เหมาะกับวัสดุที่ประกอบและวิธีในการผลิต

ข้อเสนอแนะ

1. การวางลวดลายหนักไปข้างเดียวการแบ่งลวดลายให้เท่ากันและแบ่งครึ่งในการวางอาจจะทำให้ลวดลายแน่นเกิน ลวดลายที่มีขนาดเล็กทำให้ลวดลายไม่โดดเด่นควรเพิ่มการเดินลายเส้นเพื่อความหนาของลวดลายจะทำให้ลวดลายมีความสวยงามยิ่งขึ้น
2. เนื่องจากการทอผ้าของชาวไทยทรงดำทอได้ช้าและมีราคาแพง จำนวนผู้ทอลดน้อยลง ดังนั้นควรพิจารณาให้คำแนะนำในการออกแบบเพื่อทอเป็นผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น โดยการจัดฝึกอบรมและได้รับความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชนจะทำให้ผลิตภัณฑ์จากสิ่งทอพื้นเมืองไทยทรงดำ มีหลากหลายรูปแบบ และพัฒนาด้านการออกแบบให้มีความทันสมัย สวยงามสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเลือกได้อย่างอิสระ จะทำให้เกิดการขยายตัวของตลาดได้
3. ควรมีขนาดที่แตกต่างกันให้เลือก เน้นในเรื่องขนาดที่ได้มาตรฐานของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ และควรมีความแข็งแรง ทนต่อการใช้งาน
4. เนื่องจากผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำมีราคาแพง เมื่อนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ จะต้องมีการออกแบบคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยให้มากที่สุด สามารถนำไปใช้

อุปวิทย์ สุวคันธกุล, โอภาส สุขหวาน, ประทีพ ทองเหลือ.
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2552 (101-107)

ประโยชน์ได้ง่ายเพื่อเป็นการเผยแพร่และรักษาความเป็น
เอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของชาวไทยทรงดำให้คงอยู่ต่อไป

5. ลักษณะการทอและลวดลายของสิ่งทอพื้นเมือง
ไทยทรงดำนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ อาจมีผลต่อ
วัฒนธรรมการทอแบบดั้งเดิม

บรรณานุกรม

- [1.] นวลน้อย บุญวงษ์. (2542). *หลักการออกแบบ*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [2.] บุญเรือน แก้วพั่งรังสี. (2532). *ศิลปหัตถกรรม*.
พิษณุโลก: สำนักส่งเสริมวิชาการสหวิทยาลัย วิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- [3.] พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. (2545). *วิธีวิทยาการวิจัยการ
ออกแบบผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- [4.] พิณาลิน สารिया. (2549). *การออกแบบลวดลาย*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- [5.] มานิส ปยะสิงห์. (2541, เมษายน). *ไทยทรงดำ*. กิรินทร์:
75
- [6.] รัตนะ อุทัยผล. (2523). *หัตถกรรมประจำถิ่น*.
กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์
- [7.] ลักษณ์ ธนาวรรณกิจ. (2540). *ความพึงพอใจที่มีต่อ
ผลิตภัณฑ์ผ้าทอราชบุรี*. วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตร์ม
หาบัณฑิต.(คหกรรมศาสตร์) กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [8.] สุจินันท์ ดาวเดือน. (2546). *การศึกษาและพัฒนา
ศิลปหัตถกรรมผ้าทอบ้านนาตาโพเพื่อเป็น ผลิตภัณฑ์
หัตถกรรมสินค้าจังหวัดอุทัยธานี กรณีศึกษา:
ประเภทชุดบนโต๊ะอาหาร*. สารนิพนธ์ครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. (เทคโนโลยี
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) กรุงเทพฯ: สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [9.] สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ. (2549).
ตลาดสินค้าของขวัญของชำร่วยในต่างประเทศ.
กรุงเทพฯ